

VALSTS ROBEŽSARDZES ATMIŅU STĀSTI

Jāņa Julika atmiņu stāsts

*Majors Jānis Juliks.
Foto no J. Julika privātarhīva.*

Avīzē ievietotais sludinājums par Latvijas Robežsargu brigādes izveidošanu un brīvprātīgo aicināšanu robežsargu rindās bija atradis kuplu lasītāju pulku. Raiņa bulvāra ēkā pretī Bastejkalnam bijām atnākuši aptuveni četrdesmit dažāda vecuma cilvēki. Pēc reģistrācijas tika noteikta pārbaudījumu diena, kas vēlāk ieilga trīs dienu garumā.

Jaunajiem robežsargu kandidātiem piedāvāja veikt dažādus testus, lai noskaidrotu viņu sagatavotības, intelekta, emocionālo un izglītības līmeni. Testu sagatavotāji paskaidroja, ka par pamatu ņemti ASV un Anglijas testi, ko izmanto specvienību kaujinieku atlasei. Tā nu mēs, topošie robežsargi, atkal sēdāmies solos un centāmies atrisināt uzdotos uzdevumus. Pirmajā dienā uzdevumi bija salīdzinoši viegli – vismaz vairums pārbaudāmo vēlāk tā izteicās savās sarunās. Piemēram, tradicionālie 3x3 kvadrāti, kuros vajadzēja atrast iztrūkstošo deviņo elementu. Pamatojoties uz loģiskiem secinājumiem un likumsakarībām, šiem uzdevumiem daudz laika nevajadzēja. Pirmā testa veikšanai bija atvēlēta stunda, kuras laikā vajadzēja atrisināt 120 uzdevumus.

Kapteinis Jānis Juliks kopā ar citiem dienesta biedriem.
Foto no Valsts robežsardzes koledžas Robežsardzes vēstures izpētes nodaļas krājuma.

Otrais tests bija sarežģītāks, jo dotajās skaitļu un burtu virknēs vajadzēja atrast iztrūkstošo locekli. Tas bija viegli izdarāms, atrodot likumsakarību virknes veidošanā. No vienkāršā uz sarežģīto. Tā varētu raksturot šo testu. Beigās jau bija jāveic vairākas matemātiskas darbības, iesaistot iepriekšējos virknes locekļus vai to daļas. Cik atceros vajadzēja vilkt arī kvadrātsaknes un izmantot fizikas lielumus un formulas. Pēc šī uzdevuma no telpas izgāju “ar kūpošu galvu” un neziņu par atsevišķu uzdevumu pareizību. Intuīcija mani nepievīla – dažos piemēros, kuros bija jāizmanto alfabēta burti, uzdevumu sastādītāji nebija pacentušies lietot latviešu alfabētu, bet atstājuši angļu versiju, kurā pēc burta P nāk Q, nevis R.

Pats par sevi saprotams, ka bija arī neliels latviešu valodas pārbaudījums, kam sekoja katra kandidāta uzstāšanās auditorijas un komisijas priekšā, pastāstot savu dzīves gājumu un pamatojot vēlmi kuplināt robežsargu rindas. Atceros savu pirmo iepazīšanos ar vēlākiem dienesta kolēģiem un draugiem. Arņa Tolēna piesarkušos vaigus, Andra Purviņa uz krūtīm sakrustotās rokas, Aivara Ezerliča radošo motivācijas runu...

Otrajā dienā bija paredzēts lielais tests, kas aizņēma četras stundas. Pārsteidza ne tik daudz uzdevuma izpildei atvēlētais laiks, cik lielais jautājumu skaits – 450. Daži jautājumi no sākuma izraisīja smīnu, bet zinot, ka tiekam novēroti un komisijas sastāvā ir psihologi, kas vērtē pretendentu uzvedības nianšes, nevarējām skaļi paust savas emocijas. Piemēram, jautājums “Vai Tev bail no tumsas?” jau tā likās jocīgs un pieaugušiem cilvēkiem neatbilstošs, bet, kad jautājums, tiesa gan citādi formulēts, parādījās atkal pēc kādiem simts jautājumiem, tas vedināja uz pārdomām. Tā varēja pārbaudīt teiktā patiesību, jo, vieglprātīgi pildot testu, varēja radīt iespaidu par nelīdzsvarotu personību. Cits jautājums, piemēram, “Vai Jūsu ekskrementi ir tumšā krāsā?” likās nepieklājīgs. Tikai pēc laika sapratu, ka vienlaicīgi tiek pārbaudīts arī testējamā veselības stāvoklis.

Trešajā un beidzamajā dienā pārbaudāmie tika sadalīti grupās un kopīgi risināja uzdotos uzdevumus. Katra indivīda darbību rūpīgi vēroja psihologi, vērtējot personas rakstura īpašības, komunikācijas prasmes, līdera spējas u.c. Šeit pirmo reizi ieraudzīju dūšīgu vīrieti, kas smilškrāsas kreklā ar īsām piedurknēm staigāja no grupas pie grupas, interesējās par diskusiju gaitu un komisijas gala vērtējumiem. Vēlāk izrādījās, ka tas ir majors Jānis Martukāns, Robežsargu brigādes štāba priekšnieks. Šajā dienā vairāki risināmie jautājumi skāra arī robežsargu ikdienu un dienestu. Tagad domāju, ka speciālistam varētu likties jocīgi “zaļo gurķu” spriedelējumi par iespējamajām darbībām robežas pārkāpēja aizturēšanai. Vēlāk gan J.Martukāns neskopojās ar uzslavām, nosaucot mūs par “lietas kokiem”, no kā varot sagatavot labus robežsargus. Teica, ka robežsargiem vajag arī citu specialitāšu pārstāvjus, un tikai kopīgs darbs nodrošinās mūsu valsts robežas drošību.

Ar daudziem pārbaudāmajiem pēc tam sanāca kopā dienēt, bet šos pirmos testus vēl ilgi atcerējāties.

15.08.2021.

Robežsardzes veterāns Jānis Juliks